

<https://helda.helsinki.fi>

Tekstejä babylonialais- ja persialaisajan Lähi-idästä

Suomen eksegeettinen seura
2020-10

Töyräänvuori , J & Valkama , K (toim) 2020 , Tekstejä babylonialais- ja persialaisajan Lähi-idästä . Suomen eksegeettisen seuran julkaisuja , Nro 119 , Suomen eksegeettinen seura , Helsinki .

<http://hdl.handle.net/10138/335457>

unspecified
acceptedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Lauri Laine

Milkijatonin omistuspiirtokirjoitus Kyprokselta

Johdanto

Kyproksesta tuli osa Persian akhaimenidien valtakuntaa noin vuosien 549 ja 524 välillä eaa. Ennen tätä Kypros oli ollut osa Egyptin valtakuntaa noin kahdenkymmenen vuoden ajan, jota edelsi itsenäisten Kyproksen kuningaskuntien aika Assyrian kuningas Assurbanipalin kuoleman jälkeen noin vuosien 627 ja 570 eaa. välillä. Persialaisaikana pienet Kyproksen kuningaskunnat säilyttivät autonomisen asemansa, mutta joutuivat nimellisesti tunnustamaan Persian ylivallan ja maksamaan sille veroa. Kyproksen kuningaskunnat myös kapinoivat persialaisvaltaa vastaa niin sanotussa joonialaiskapinassa vuonna 499 eaa. Kukistettujen kapinoiden seurauksena persialaisvalta teki Kyproksen kuningaskuntien hallinnossa muutoksia, joihin tässäkin dedikaatiotekstissä epäsuorasti viitataan: Kitonin kuningaskunta liitettiin jonkinlaisella vasallisuhteella Idalionin kuningaskuntaan vuoden 450 eaa. tienoilla.

Babylonialais- ja persialaisajalla Kyprokselle tuli kulttuurivaikutteita niin foinikialaisesta kulttuuripiiristä, Egyptistä, kreikkalaisesta kulttuuripiiristä, Persiasta, Mesopotamiasta kuin Levantistakin. Tämä näkyy myös niissä jumalien nimissä, joihin Kyproksen persialaisaikaisissa piirtokirjoituksissa viitataan. Monet näistä nimistä sisältävät sekä foinikialaisen jumalan että mahdollisesti sen kreikkalaisen tai egyptiläisen vastinparin nimen, jolloin jumalat voi tulkita tietynlaisiksi synkretistisiksi tai monikulttuurisiksi jumaliksi. Piirtokirjoituksissa esiintyvissä henkilönimissä on myös usein mukana teoforisia eli tietyn jumalan nimeen viittaavia elementtejä, jotka saattavat viitata eri kulttuuriperinteiden jumaliin. Käsiteltävässä omistuspiirtokirjoituksessa nimi Baalram sisältää kanaanilaiseen Baal-jumalaan

viittaavan teoforisen elementin ja nimi Milkijatan viittaa Milku-jumalaan. Yleensä tällainen elementti saattaa kertoa jotain henkilön tai tämän vanhempien suhteesta tiettyyn jumalaan.

Omistuspiirtokirjoitus on löydetty Idalionista, nykyisen Dalin läheltä, Kyprokselta vuonna 1869. Tämä marmorilaattaan kaiverrettu teksti on yksi monista Kyprokselta löytyneistä omistuspiirtokirjoituksista eli dedikaatioista. Samantyyppisiä omistuspiirtokirjoituksia ovat tehneet sekä Kyproksen Kitionin ja Idalionin kuninkaat että myöhemmin Egyptin ptolemaiolaiset kuninkaat Kyproksella. Tässä tekstissä Kitionin ja Idalionin kuningas Milkijatan on omistanut toisen hallintovuotensa kunniaksi piirtokirjoituksen ja kultaharkon Idalionin Resef-Mekal-jumalalle. Piirtokirjoitus on ajoitettu 390-luvulle eaa.

Kartta 1. Kyproksen kuningaskunnat persialaisajalla. (Kuva: Wikimedia Commons)

AJOITUS: 390-luku eaa.

KIELI: Välimerellinen foinikia

KIRJOITUSMATERIAALI: Marmori

LÖYTÖPAIKKA: Idalion, Kypros

NYKYINEN SIJAINTI: British Museum, Lontoo (BM 125315)

EDITIO: KAI 38

Käännös

¹Tämä on kultaharkko, jonka kuningas Milkijatan, Kitionin ja Idalionin kuningas, Baalramin poika, antoi jumalalleen ²Idalionin Resef-Mekalille bulkuussa, Kitionin ja Idalionin hallintokautensa toisena vuonna, koska oli kuullut (tämän) äänen. Olkoon hän siunattu!

Huomioita

¹ **Baalram:** Nimi tarkoittaa kirjaimellisesti *Baal on suuri*. Nimi Milkijaton mainitaan useammassakin piirtokirjoituksessa. Hänet esimerkiksi mainitaan meritaistelun voittajana toisessa, vuoteen 392 ajoitetussa piirtokirjoituksessa (KAI 288).

² **Resef-Mekal:** Jumala Resef-Mekal, jolle tämä dedikaatio on omistettu, on ilmeisesti yhdistetty kanaanilaisen sairauden ja parannuksen jumala Resefin ja Kyproksen Mekal-jumalan nimistä. (Ks. Kitionin temppelin maksuluettelo A, rivi 14 (s. 341 tässä kirjassa)).

Kirjallisuutta

Donner, Herbert & Wolfgang Röllig

2002 *Kanaanäische und aramäische Inschriften I*. 5. painos. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.

1964 *Kanaanäische und aramäische Inschriften II. Kommentar*. Wiesbaden: Harrassowitz.

Georgiou, Artemis (ed.)

2011 *Cyprus. Society and Social Relations from the Bronze Age to the Venetian Period*. Havertown: Oxbow Books.

Gibson, John C. L.

1982 *Textbook of Syrian Semitic Inscriptions III. Phoenician Inscriptions Including Inscriptions in the Mixed Dialect of Arslan Tash*. Oxford: Oxford University Press.

Karageorghis, Vassos

1982 *Cyprus. From the Stone Age to the Romans*. London: Thames and Hudson.

Krahmalkov, Charles R.

2000 *Phoenician-Punic Dictionary*. *Orientalia Lovaniensia Analecta* 90. *Studia Phoenicia* XV. Leuven: Peeters.

Thompson, Henry O.

1970 *Mekal. The God of Beth-Shan*. Leiden: Brill.

Yon, Marguerite

1997 "Kition in the Tenth to Fourth Centuries B.C." *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 308, 9–17.